नं० १०३८-घ

स्कन्दपुराणे श्रावकल्पः (पुराणम्)

नं० १०३८-घ

पत्राणि २४ (सम्पूर्णम्)

संवत् १८८५

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो नारायणाय ॥ ॐ सत्रान्ते नैमिषारण्ये शौनकस्य महीयसः
आसीनं मुनिशार्दूलं सूतं पौराणिकोत्तमं १ समागत्य परिहृत्य शौनकाद्या महर्षयः
यप्रेच्छुः सत्कथां पुण्यां पापघ्नीं पृच्छन्मुमुक्षवः २ सत्रान्ते स्वाश्रये तत्र शौनकः प्रत्यभाष
त ॥ शौनकः ॥ सूत सूत महाभाग व्यासशिष्य महामते ३ श्रुत्वा पुराणसंसिद्धं मे
त्रगोप्यास्त्वसत्कथाः कृष्णद्वैपायनाद्विप्रोसत्कदाद्यस्त्वयि प्रभो अज्ञानेनवनात्मे
वतस्मात्पौराणिकः प्रभुः सप्तकोटिमहामंत्राः मोगोपांगानपतिवै ५ अपवर्गप्रदः
कोवानयेनोवदेत्सूत पजयान्मव्यतेजंतुर्जन्मसंसारबंधनात् इत्युक्तोमुनिभिः
सूतप्रोवाचमुनिसत्तमान् ॥ सूत उवाच ॥ भोभो हे मुनयः श्रेष्ठाः साधुपृष्टो महात्मभिः
संसारान्सारबुद्धीनांमोहेच्छाभवतिध्रुवं शार्दूलपञ्चजातीनांमाश्रमप्रोनवर्ति
नो ८ नास्तिवैरंजनोवास्तिनतोवत्स्यामिवांछिते अपवर्गप्रदोऽन्तंमणवान्नपरो
मनुः ततोऽप्ययतमेवायमंत्रजप्यध्यसत्तमः नृसिंहमंत्रराजाख्यास्तारतस्यफलप्रदाः

तस्मात्त्वयेनतेश्रयेसां गोपदृमनुत्तमं अत्रैवेदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ११ पुरागौ
र्यामहादेवः पृष्टोग्याचपृष्टतरः कदाचिदीश्वरः शंभोस्तत्रयस्तेयहिमावली १२
पार्वतीकन्यकाभूत्वादेवंशुश्रूषयासदा तोषयामासतंदेवस्तद्धृः प्राहावसास्मितां
१३ ॥ ईश्वरउवाच ॥ वरंवृणीष्वहृद्यंगौरीप्रीतोस्मितवसेवया वामाध्याविधातेयेनधनधा
स्यदृद्यादिशं १४ इत्युक्त्वावचनेप्राहमेवगंभीरयागिरा ॥ पार्वत्युवाच ॥ भवेयंत्वज्जामि
येनाहंसोहंब्रह्मास्मिलक्षणं १५ प्राप्नुयांनमिमेदेवमंत्रमस्मप्यादिश ॥ ईश्वरउवा
च ॥ आहृष्टहृस्तयादेवोमैवंवदशुभेक्षणे १६ अज्ञानेनाभानहाराग्मणोबोमातदा
यकः ततेज्ञयोगप्यतानेभक्तियनोनारीभवत्युहो १७ गायत्रीद्विजमंथानोयनोनाप्र।
णावरतिः नारीणांभर्तृशुश्रूषांनत्तयोनतपोव्रतं १८ ततोनरप्रयान्यादिशामिये
यास्तितेमनः कर्मणामनसावाचायेन्यजेत्रियतीस्वगाः १९ गायत्रीमथसावित्रीते
वामणवयोग्यता ॥ पार्वत्युवाच ॥ आहृष्टहैकमीषानमैवंभावस्वशांकर २० क्लीव।

ॐ श्रं. ६. १
2

स्वस्वरूपोयेषां वै चाक्षरमेव च सर्वे ब्रह्मलनं नद्विमस्तैनेपरमार्थिनः २१ चतुर्दश।
साधनान्येयचनैवयोगिनां ततो वदम्यहं तारकं ब्रह्म तारके २२ तारकेत्रय॥
मात्मायब्रह्मणो मोक्षसंश्रय ततो वचनं श्रुत्वा वाक्यं प्रोवाच शंकरः २३॥ईश्वर
उवाच॥ तत्त्वार्थोसि तत्त्वार्थोसि मनुष्याणां न वास्ति भो इत्युक्तोपदिदेशेन तारकं भ
वतारके २४ श्रीगणात्मापि तत्त्वानसे भाषते परमेश्वरः प्रथमं केवलं दिव्यं पञ्चाक्षरं तद
नंतरं हृदयं भगवान्ख्याते नाम्नामष्टोत्तरं शतं श्रीरामस्तति यथा ये ज्ञरस्वरूपाणि पद
ति श्रीरामस्य करन्यासमादाय तदपरितं नाम्नां सहस्रं दिव्यं नो भगवत्स्य स्तुवि
स्मिते २७ सवरागादि सर्वाणि मालामंत्रमनुस्मरति मन्त्रामंत्रस्य सर्वस्य ध्येनाम्य
गानि पार्वती श्रीगद्दीनमनुजं श्रीभस्मा हृति समाभवेत् ॐकारं जन मकारं जप्या
श्रीगणानिदंशितो २८ इत्येवं सकलैर्देवैः पार्वत्यो उपदिष्टवान् जानाय च महादेवी मा॥
तायकमलेतणा ३० श्रावैरन भवे नापि लभतां मोदमव्ययम॥स्तनयः सकुलं॥तथा

२

पदिष्टस्त्वनन्तं यथा सौरो महं षडाणे ॥ अगणाति सकलादैन्यैवं मेच मोंकाररूपिणे १ इ
तिप्रणवकल्पे पीठिका ॥ सूतउवाच ॥ अगणानां च विशुद्ध्यर्थं अगस्तुतिमहं ब्रुवेत् म
स्तकन्यैदेवनातिनमः प्रणवरूपिणे गुवाच स्पएतनाष्णोत्रे प्रणवार्थे विलेखने गु
वाचवद्भतोहृस्मै प्रणवार्थस्य शुलकं २ गुवाच गच्छतां पादौ बाधको यत्र तत्र वै
मनोमनुष्यमहंते प्रणवार्थं शुभप्रदं ३ तुष्टिर्निरस्तुयतनस्मा स्तुनाप्यदसीतिचिंत।
कः चिंतयोंकाररतायैमेदबुद्धिनिरासके अहंकारदंजतष्प्रणवार्थे विष्णो।
धने भयातल्याननवोस्तोतिसंसारार्णवनाशने ४ प्राणान्यायरयमहेशद्रयावटो॥
कारबोधने किमत्र बहुनोक्तेन सर्वाण्यपमानिमित्तद ६ रसनोप्रणवोदित्येनता।
मत्रोनरेश्वमात् इदंध्यामेयतस्तेन ब्रह्मरूपेण सर्वेषाः ७ इत्यावोचमहंमेत्रश्रेण॥
स्तुतिमतुतमे इति प्रणवोस्तुतिः ॥ सूतउवाच ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कववंवज्रसंसमि
ते यस्यस्मरणमात्रेण मुच्यते पातकैर्द्विजाः कवचानां राजराजेशा स्वतमो दद।

प्र॰ व॰ २

अस्य श्री ॐ अस्य श्रीप्रणवकवचस्तोत्रमंत्रस्य परंब्रह्म ऋषिः परमात्मा देवता देवीगायत्री छंदः अं बीजं ईं शक्तिः मं कीलकं ममभोक्षार्थे जपे विनियोगः अकारोकारमकारैर्न्यासं कृत्वा नकरादिषु ॥ अथ ध्यानम् ॥ ॐकारमाद्यं परमात्मरूपं संसारनाशे च समर्थमेव अचिंत्यरूपं प्रणमन्ति सभक्त्या ध्यायेत्सदा दैशिकवाक्यमानात् न्यासं कृत्वा ततो ध्यानं कवचं प्रजयेत्सुधीः ॐकारः पातु मूर्द्धानं सहस्रारोपशोभिते २ तारकं मे ध्रुवो भालं मध्ये सत्राचक्रे विराजिते प्रणवः श्रोत्रयुग्मं च नेत्रयुग्मं प्रपंचगः नासिकां नासिकाग्रं च सर्वदा पातु पातु परात्परः चिबुकं सर्वदा ॥ पातु दंतान्हानवनाशकः ४ ओष्ठं हृदये सदा पातु कंठं पातु ममाव्ययः भुजद्वयं भुजाग्रे च करौ पातु कराकृतिः ५ कुक्षिं पातु मे सततं पृष्ठं मे पातु गुप्तमः कुक्षिहृदये सदा तेन वेदांतः गुणगोचरः नाभिं पातु निराकारो जघने परमेश्वरः गुह्यस्थाने गुह्यरूपः पातु सर्वे ये गुणः अंगानि जानुनि मध्ये जंघे जं भावि रिसिवितः पादद्वये

३

तथाविस्तुः पुनर्भवदुःखेन स्वात् सर्वाण्यंगानि सर्वात्मा पातु वाणीमनःश्रियः प्रा
चीनदेशतः पातु याम्ये वाविनदेशतः प्रतीचीनप्रदेशांस्तु पापापातु प्रत्यक्स्वरूप
कः उदीचीनप्रदेशांस्तु पातु मां मनुजेश्वरः ॥१०॥ ऊर्ध्वाधोदेशतः पातु त्रिमूर्तिस्त्व
स्वरूपकः पंचभूतात्मकं पातु पंचभूतादिभीतितः ज्ञानेन्द्रियाणि तद्रूपकर्तीक
र्मेन्द्रियाणि च पक्ष्मांसमरीणो वर्गे वह्निनस्त्वमोवपमयः षड्भावविकृतीर्मे चद्दं
दुःखानि सर्वेषां हिनस्ति समग्रधातस्तु निरोगसकरोतव व्याघ्रचौरादिभीते
स्तु पातु मां तत्र दाकृतिः ॥सूत उवाच॥ मार्गभीत्या शत्रुभीत्या चौराभीत्यादिकेपि वः ॥१५॥
इदं तु कवचं जप्त्वा मानुष्ये न भीतिमस्तकः व्याघ्रादिष्ववलयस्तो जपन्मुक्तिमवाप्नुयात्
जपित्वा कवचेनानेन तरंति भवसागरं कवचेन युतो राजा शत्रूणां वड्वासदान् ॥१८॥
तस्मात्पठेत्सततं त्रिषु कालेषु योगिनः ॐकारकवचं गोप्यं रहस्यं वेशांशं ब्रवीत् ॥१९॥
इ प्रण कव समा ॥ सू उ व ॐ अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रणवब्रह्मणो

ओं
प्रं
पं
५

द्विजाः हृदयेसर्ववेदानांसारस्तत्त्वमयापदं १ ओंकारार्थेविशेषेणयत्रशक्तोभि
वीक्षितं अकारस्तुउकारस्तुमकारस्तुसबिंदुकः २ नादकलाशक्तिरूर्ध्वमात्रा
शांतेनवांशकः तेषामर्थंप्रवक्ष्यामिश्राव्यकेनस्तुविस्तृताः ३ प्रणवोजायतेनया
स्मात्स्वचराचरविभागशः वर्णाश्रमादिभेदेनपशुपक्षिमृगादिकं इत्यादेरिव
सर्पादिरविग्राहेलकोम्रषा मरीमरीचिकानीरंयथैवंजायतेजगत् इत्यादे अ
थमुक्तत्वप्रपंचोनवास्तवः यावद्बुद्धिप्रमाणेनसर्पादिजीवनंयथा एवंजीवति
विश्ववदृष्टमामोह्रांतवत्तथा इत्याद्युक्तद्वितीयापिजीवभेदोनवास्तवः तद्विधा
नेनतत्त्वेनत्वमेलनंयथा तथाविद्यापिबलात्तिनशाहेतत्त्वकारणं तिस्रलेति
विंकारस्पयथाससारश्यते इत्याद्युक्ततृतीयापिअविद्यानववास्तवः ब्रह्मवि
वात्मकेसर्वेजगत्येवतनदीदृशं अधिष्ठानमेवावस्यादधिष्ठेयस्यवाध्यता ९ र
ज्वादिरिवसर्पादेः सर्वधारःपरेश्वरः इत्याद्युक्तचतुर्थ्यापिआधारत्वेनवास्तवः

ब्रह्मसंयं ज्ञानमिथ्याभेदेन ब्रह्मजीवयोः ईश्वरः संसरत्येवं जीवरूपेण संसृष्ट राज
रूपेण भोगी च भिक्षुरूपेण भिक्षुकः इत्यादृष्टं च मस्तत्र जीवरूपेणावास्तवः वेदान्तकला
नभिधानेस्त्रयादिवद्भानवः तथाजीवो न भिद्येत ब्रह्मणः शुद्ध उपाधिना ॥७॥ उपाधिना
ज्ञानोपाधिस्तत्र यत्र कर्मस्थानु इत्यादृष्टस्तत्रापि जीवभेदो न वास्तवः स्थूलसूक्ष्मा
दिभेदस्तु द्वार्थेऽज्ञानकल्पितः दृश्यवंस्मिवाभासमपारीरोकावशिष्यते ॥८॥ तथाभा
सप्रतीयेन यथाश्वं च संसरति इत्यादृष्टसमस्तत्र ज्ञाभासो न च वास्तवः जीवन्मुक्तिद॥
शाश्राप्यस्वानेह मनुष्यपते ऊर्ध्वं च मीयते यस्मात् ब्रह्म भिन्नं न सर्वशः अभावस्तस्य वि
तानेम हिम्नानेमिति निर्भवेत् अर्धमात्रेति सा प्रोक्ता आत्मश्चैवात्र मीयतेः कर्मणोऽत्याय।
तेनाशे स्थूलसूक्ष्मादि देहके नहि जन्मो न वा भावे गुरुवेदान्तमाननः २॰ ब्यक्तिरिक्ते
जगत्तस्माय तेनाखिलतनः स्वयं ज्ञानेनिर्मलमाकाशंति स्थाने हवं सर्वगो ह्येम हि मि।
वसंसिद्धपर्यंपश्यामि केवलं नात्मभेदेन चाकारो न विकल्पो न कल्पना न किंचिदे

प॰ प्र॰ ४

5

यत्किंचित्सिद्धमन्त्रैस्तु मन्त्रमे इत्याह नवमस्तवं ततः सृष्टस्वर्गेण कः २३ नान्वेदेन
मूलेन न नानावेदान संग्रहे मत्वा नेजन्मपाशेन नरो तात्रास्ति संशयः २४ शिखा
स्तवं च गायत्री हृदहा राजमाविकान् परित्यज्य जयेन्नेवं प्रणवं सारमन्त्रमे ॐकार
कल्पनामोऽध्यायः इत्येवं शंकर अब्रवीत् २५ ॥ ग्रग्र हृदं समा ह ३ व
ॐ सांगं प्रणवमाजप्य श्रद्धया यो नरः स्मरेत् दशांशं जपं प्रोक्तं तद्दशांशं होममुच्यते १
तर्पणं च तद्दशांशं सहस्रं द्विजभोजनं एवं कृत्वा च नियमं प्रणवात्माप्रसीदति किम
न्यैर्बहुभिर्मन्त्रैः प्रणवेन नरस्तु नाहि गायत्री स्तुतयः सर्वा जयंति मनवस्तथा २ वाचो
ब्रह्म परं वस्तु महिमा केन वर्णिते पृथुकादयोऽहिंसं जप्त्वा मोक्षमाप्नुनिरामयं ४ त्रैलो
क्ये वैदिकी वाक्ये व्याप्यायेनैव पलाशवत् इत्येवायं महत्संवेयस्त्वहं मननिसत्तमैः ५
म प ३ ॥ महाभाग्य महाभाग्य महाफलं महाफलं पितामहं निधौ रयस्ततः ॥
त्वमप्येव सागरान् ॐकारकल्पमोक्षय मर्गावधावयमदा स्वकीयकंठदीशे ६

धारयामः प्रसादनः ७ भासनस्य नमोनहं हृदयस्य नपोधने इष्टतत्त्वामनयः सर्वै
नमः नारोपदेशिके ८ पठतनस्य एवन वर्वाच यंनलिखेन गायंनवबोधयेन ॐ
कारकल्पयतिहेद मेक्षस्तनोमीशेनाजन्मनिर्दिनेव ९ १ श्रीरस्तां श्रुता वैसलवा।
सहिनायांने प्रस्तावेप्रग्ग कल्पेप्रथमो यः १ ॐप्रणवः परमेब्रह्मप्रणामः प
रमेशिवः प्रणवः परमोविष्णुप्रणावः सर्वदेवताः १ म यः तुः स्वनस्तनम।
हाप्रात्मः व्यासाधिष्ठोमहाम्नने यस्यदेवस्यनामानितिलोकेषु मनिसत्तम २ प्रथ।
मेनामभिन्नेनसर्वदेवोभिसूज्यते सर्वदेवनमूर्तानोपूजनेयानिनोवद ३ साधार
णेनसर्वेषलोकानांग्रहकोलया स्व ३ न नामानियानितिलोकेषु प्रणावस्यमुनी
श्वरैः ४ कीर्तितेनामधिस्तत्तासर्वदेवजपूजने सर्वदेवात्मकोयस्मात्प्रणवः प।
रिकीर्तितः ५ ॐअस्यश्रीप्रणवाष्टोत्तरशतदिव्यनामस्तोत्रमंत्रस्य ब्रह्माऋषिः
परमात्मादेवता अनुष्टुपछन्दः अंबीजं ॐशक्तिः मंकीलकं मममोक्षार्थेज।

प्र॰
प॰
९

6

पविनियोगः अकारोकारमकारैर्न्यासं कुर्यात् अथ ध्यानं ॐकारं परमात्मबोध
विलसत्प्राणं चिदानन्ददं सम्यक्तानुमनेननन्तनिममलं सिद्धात्मकं सर्वगं अमेयव
गुह्यस्थोनमात्र भवनव्योमाभरामावलि वाणीलक्ष्मीजगज्जनौ ऊष्मालयागौर्योसमी
नैभजन् । एवंध्यात्वाननोजन्त्वानामात्मामहेश्वरं प्रातं प्रणवस्यजपं विप्रः सुविर्द्ध
त्वासमाहितः २ ॐकारस्तारकं स्त्वं प्रणवः सर्वगोचरः द्विमकालरमुत्रे
सुद्धे निर्मलमव्यये ३ सम्यानिरव्ययादेवोदिव्यव्यापीप्रपंचगः विस्वबंसाक्षि
वोध्याना विध्वकृतोजगद्गुरुः स्वस्थापालयिनागोमावेदकतोगमाकृतिः वेदान
वेद्यानिलयं देवनभवनात्मके अकारादिक्षकारांतेमातृकावर्णवाचकः अलो
चननयः सिद्धंजगउत्पत्तिकारकं रत्नपावकवातेंद्रमस्मधावेनकारकं ईश्वरव
स्त्वविस्तृनोरमसत्वतमोभिदः ७ उमावाणीविश्वपत्नीशक्तिरूपेणसंस्थितः ऊह
मस्तककर्णादिनामागविकवलया ८ यत्माग्रस्तनिर्वाणाणामालयानानालयाभि

रः ऋषिहृद्दसहस्राणां ज्ञानमोक्षप्रदायकः ४ लक्षविंशरविज्ञानेसेपञ्चस्योप
वर्णितः लम्बोदरपकलोपन्यासिनयः प्रतिपादकः ६ एलादिवासनाश्रुतः पानीय
स्थानलालसः ऐश्वर्याष्टकसिद्धिसिद्धः शुकषसेविना ॥ उमादिनिखिलाम्नाय
मूर्द्धान्यामायबोधिना श्रीमत्समवासिनष्टहृदैनेयकुलपालकः ८ अज्ञानतिमिरा
ज्ञहृज्जगदाभासदीपकः अर्केजनमहेन्द्रादिसर्वदेवनकारणं ९ कार्यकारण
सन्तानदेहवासमनोरथः त्वादिहतानिहनात्मागम्यागम्यविवर्जितः चर्मरश्मि
प्रभावतीवह्निसंख्यपराक्रमः वरावरस्वरूपीवदेवदेवादिदृग्गः ५४ जमसाह
स्रजाप्यष्टाक्षयाहृद्दिनियामितः सर्वज्ञोभिज्ञविज्ञायकंकवास्यविसाधिनः ५५
निष्कराष्टकम्बसंस्थज्ञोभेदाभावविशेषतः वक्राङ्गनिनादसेवन्तः परित्राणपरायणः
५६ नक्षणनक्षणसंदीमोजटामण्डलमण्डितः स्थाणुः कूटस्थलक्ष्मावदानदानवि
वर्जितः ७ धनाधिपसमाराध्यो नक्षत्रचमण्डलः सुज्यसृजकसृजाचफलद

पोफलात्मनो विविनीशानसंसृज्योभयाभयस्तकोविदः सध्यादीयस्यनाध्यक्तो
पायजूकाभयाचिनः १५ स्वभावनिद्रादेवलावण्यकमनीयदः हव्यकव्यादि
भोक्ताचकृपाल्तुजनशेखरः २० द्विजितीवाग्निपवनः खसोमविप्रलाकृतिः स
र्वात्मासर्ववेदः सर्वसाक्षीचसर्ववः २१ सर्वकर्तासर्वभोक्तासर्वविश्वनियामकः
सर्वभूतहृदावासः सर्ववस्तुस्वरूपकः २२ प्राक्कृब्रह्मपरब्रह्मकार्यब्रह्मचब्रह्म
च वेदाकचदनापस्तुशोकरोलोकवासिनो २३ षडाननजनोद्भवसंकल्पितपा
दार्थनः स उ च इतीदंगणवस्यास्यनाम्नामष्टोत्तरंशते २४ सर्ववेदतत्स्व
जायेतिनिर्मितेवेदसारिते यः पठेच्छृणुनेजेनम्रुच्यतेसर्वपातकैः २५ इतीदंपठ
नीयंवनियमेनत्रिकालतः सर्ववेदफलंप्राप्तिर्ब्रह्मचारीपठेयदि २६ वनस्थप
यसांसिद्धिं एंदव्यकर्मणाफलं तिदोषसममानेदेसंन्यासीलभतेनथा २७ य
स्मिन्देवयस्यभक्तिहीनेननामभिर्देवैः वक्ष्योनामजोकारवाच्यवेदःसुराज्यतो २८

नामान्येतानि पार्वत्यै ईश्वरः शंभुरब्रवीत् २४ २ प्रण अष्टोत्तरशत नामः स्तु

नउवाच ॐ अथातः संप्रवक्ष्यामि रहस्यं देवदुर्लभं भोगयोगप्रदं नामानां च पठनेन तु लभ्

देत्फलं । ॐकारः प्रणवो नेता सर्वव्यापी च नायकः सत्यं सूक्ष्मं च वै प्राणे च परं ब्रह्म तथै

व च २ एकश्च एक रुद्रश्च ईशानो भगवांस्तथा महेश्वरो महादेवो ध्यानगम्यस्तथैव च

षोडशैतानि नामानि प्रणवः ब्रह्मणो द्विजाः समस्तो मोक्षदाता यजमानोऽथर्वणस्मृ

तिः यः पठेत् त्रिषु लोकेषु ज्ञात्वा माहात्म्यमेव सः अपवर्गसुखं प्रेति जन्मतस्तेन पापैर्विवर्जि

ता ५ २ प्रणव उवाच पठनाच्छ्रवणाच्चैव वाचयेन्नाखिलं न गायन्न च वा पठेत् ॐ

कारकल्पयति हृदये सत्त्वं स्तनोत्तमो भोगात्मनि तदतेव ६ २ श्रीस्कान्दे प्रणव

स्तोत्रे अध्यायः २ स्तु ३ व ॐ प्रणवः परमं ब्रह्म प्रणवः परमः शिवः प्रणवाः प

रमं विष्णुः प्रणवः सर्वदेवता स्तुत उवाच अथातः संप्रवक्ष्यामि पंजरं वज्रपंजरं प्र

णवः ब्रह्मणो विश्वा याप्यवश्य शंभुभाषितं २ ॐकारः पातु ति हृदि तेऽध्यायः प्रणवाचन

पे॰ प्र॰ ८

8

गलंतेषानन्दनोमेभुजङ्गानेयपरमेश्वरः १ सर्वव्यापीसर्वहितः सर्वारोपगानिसर्वदृशः स
र्वकर्मस्तमोटेवसर्वेषां तेजनायकः ४ निद्राणेपान्तमेभद्रः करोतुस्वभमव्ययं या
दाह्मिमक्तकोनानिरन्तरंगानिरत्नकः ५ विनाशमदहृकारंबुद्धिमान्मातिवोदयेन्
करोतिनिर्मलंचित्तंनिर्ममत्वाद्विचिंतिनः ६ दौर्जन्यंवर्जयेत्तद्दूरमपिसर्वावलम्बनं
स्वीकरोतुमामात्मायेपाप्याघिभयंहरेत् ७ सेवन्तेसंपदोदम्रात्विपदोविनिवर्तन्ते
येन मूलाधारादिषट्चक्रेयानषट्चक्रगोचरः ८ भवाब्धितोनोमोचनपतन्तमब्धि
रत्नेन यमभीतिकरत्सपाद्व्ययात्मामतिरत्नः ९ पुनर्जन्मनिराकुर्यादात्मेदंसंप्रा
यच्छेत पापकर्मसमोक्षश्चोविमोचविद्धिध्यानवः १० संपिम्योमासधिकन्नेपाया।
ममस्तुमर्मगः निर्भमत्वेसदादधान्यपावः सर्वगोचरः ११ राज्ञोभयान्नेचराजोराजभी
त्याश्वराजितः पादाज्ञान्यानरीन्कुर्यात्शत्रुमध्यभयंकरः १२ सर्वशपयकरोत्वाचा।
जयं सर्वदामपिलिहन स्त ३ व श्रीदंपंजरंदिव्यंप्रमाणवोब्राह्मणोद्विजः १३

थः पदेभ्यस्तनन्तेजं नमः मेन्द्रायामकनाशने काव्यानां नाटकानां च दर्शनानां च सर्व
शः अलंकाराणामानां च पुराणानां च अस्मि शः वेदान्तानां च वेदानां गुरुशिक्षा
विनाश्वनः ॥ ग्रंथजालस्य सर्वस्य सर्वेदार्थं महामतिः ज्ञात्वा ग्रंथार्थमेतेषां
व्याख्यायपञ्चकान्यति यैनेवेदान्तसिद्धान्तं ब्रह्मप्राप्नोमि तत्क्षणे ओंकारपंजरा
गौर्यै श्लैवं शंभुरब्रवीत् इति एव जपेत्सम्पूर्णे मासा स्तनऽवाच ओं अस्य
ध्यानः सप्रवक्ष्यामि प्रणव ब्रह्मणो द्विजाः मालामेन्त्रगुरोः शंभुर्यथा प्रोवाच पार्
वती ओं नमो भगवते ओं ओंकाराय निखिलवेदविदिताय वेदस्वरूपिणे अ
खिलवाङ्मयरूपिणे वागभिन्नप्रपंचस्वरूपाय परब्रह्मणे करुणाकरविग्रहाय प्र
णवब्रह्मणे प्रणीतेयनाय संसारपारावारतारकाय सकलकर्त्रे सकलभोक्त्रे सर्वा
न्तरस्वरूपाय चराचरकलेवराय प्रपन्नजनरक्षाप्रायसमस्तमनोतिपाप्याय प्रणवाय
सर्वेषु तनहृदयाय रूपिणे देहाभिहेनाति भोभोति यत्र मृढ रुद्रम... स्वरूपमेद

पे॰ मं॰ ५

ह्रिमद्दोधामिनणोग्रहगणाग्रहणरूपिणोसंकार्योसविलासिनीमहामायाविना
शायविनाशय कामक्रोधलोभमोहादिदृशत्रुन्मारयमारय शमदमादि
सविवानसेयोजयअपवर्गसाम्राज्यममाभिषेचयाभिषेचयसर्वरूपप्रकटयप्र
धर्मिणीस्वरविणीमहाजायांमोहलक्ष्मीविदारयविदारयजरामरणादि
पिशाचाउच्चाटयोच्चाटय शाब्दादिदुःखिकभयंनिवारयनिवारय मात्रि
योनिर्यंत्रप्रपीडनेनिवर्तय २ महाभावैकगम्यनिरूपद्रव्यनिरतिशयैश्वर्य
वद्भयसेरहनकृशानसकललक्षणसांगोपांगसोपनिषन्केसरहस्यवेदवा
प्रयच्छोधय मूर्तिचयमूर्तिनिरहितशक्तिमयशक्तिरहितन्यासाधापाशाच्छिंधि २
त्रिलोचनस्यापिव्यामोहैकनिधानंभगवंतेसकरध्वजंभिंधि २ चतुर्दशगुव
नात्मकानि सोमदर्शनदर्शीह्यमानवत्नुःबहिकलापराक्षुवनिखिलसं
प्रयंत्रनेत्रप्रवर्तकमातृकावर्गसरूपकनिर्मलप्रध्वंसिनकालभयपरावर्ते

७

विषयविपिनेपतंतंमार्गदर्शनेमार्गमाणेज्ञानात्मकोशंतेत्वथात्मनाव्याघ्रा।
द्विभिः प्रपीडयन् माननेस्वमत्स्मोमद्धरोद्धरआत्मन् प्रपन्नस्याहवावा
निरुद्धमेवेमवनित्योत्सवभ्रांतीनद्धदंडः त्वमज्ञजनप्रदभक्तजनकल्पडयडप
निषद्दैकवेद्यसमस्तवेदवादितत्त्वयंत्रत्वादिसमाराध्यस्वात्मानेमांप्रापय।
स्वाहा स्कन्दउवाच ॐकारमणिकामेवमिमेवशंकरब्रवीत् स्मरतेतमेवत्वा
जमानिर्वृत्तिपिमव्याने। इतिप्रणवमालामंत्रः ॐकारायविद्महेभवनाशाय
धीमहितन्नः प्रणवः प्रचोदयात् इतिप्रणवगायत्री आदावकारमथॐप्र
णवस्तमध्ये विंडद्वयंतदनवहूनेलखेनचऊंकारनस्थपस्वानलमयः एषो
ध्यायंत्रनवाप्यमुनिभिः परिकीर्तनेन इतिप्रणवयंत्रः ॐतत्सत् गुरुः स्क
नउवाच ॐअथातःसप्रवक्ष्यामिस्तवराजंभवापहं प्रणवोब्रह्मणोविप्राःसा
क्षान्मोक्षैकदायकः उत्पत्तिस्थितिभंगानिजायंतेजगतोयतः कार्यकारणक

पं॰
प्र॰
९
10

त्तीरं तमोंकारं प्रणमाम्यहं २ यो भूतः सर्वभूतेषु सर्वभूतनिवासी यः सर्वस्थ
न तत्रयो वओंकारं प्रणमाम्यहं ३ विश्वं चराचरं स्थूलानेदं नः प्रविवेश यः
तिलेषु तैलवत्तस्मात्प्रणवः प्रणमाम्यहम् ४ अग्रे एहे प्रपंचस्य यथा प्रास्ते व।
टु बीजवत् स्वाहारे च प्रभुस्तस्य प्रणवं प्रणमाम्यहं ५ आब्रह्मस्तम्बपर्यन्तं
भूतानि व्याप्य जीववत् यः संसरति भूतात्मा प्रणवं प्रणतोस्म्यहं ६ ईश्वरः
ब्रह्मविष्णूनां रजःसत्त्वतमोगुणैः जनकं यस्य रेवस्य तारकं पातु नः सदा ७
सर्वभूतहृदाकाशे काशते निर्मलं परं आकाशवत्सर्वगं यत् तारकं पातु नः स
दा ८ वेदाः यस्य शिरः प्रोक्ताः शास्त्राण्यंगानि यस्य च अंगानि यस्य रोमाणि।
प्रणवः स विराजते ९ पुराणं वाचकं यस्य ज्ञापकं धर्मशास्त्रकं इतिहासाय
स्य हस्ता प्रणवः स विराजते १० वेदांता यस्य सर्वेपि शरीरे श्रुतिमस्तके वा
गजलं येन संभाग्यं प्रणवः स विराजते ११ यं जप्त्वा परमात्मानं विश्वामित्रादयो।

द्विजा ब्रह्मण्येनेभिरेन्द्रस्त्वनारनः दिशानफले १८ येमन्त्राविष्णुमीशानेन्द्रःखे
नोपैतिसाधकः सर्वेन्द्रःखोयसेद्दृतोनारेदिशाननः फले श्रालोऽश्नसर्वश्गा।
स्त्राणितिस्त्रोन्वतिमनीस्वराः ध्येयेनारकमित्येवंप्रणावेनउपैम्यहं वेदान्तो
भोजसंवानाभास्करायप्रकाशिनी निर्मलायस्वरूपायप्रणवायनमोनमः
१९ जीवाजीवेतिनैवप्राणापानादिवेहया ममाश्रिनाशुभौनस्मैप्रणवाय
नमोनमः इतिरस्यमहामेघजालस्यफलदोप्रियः सर्वमेघादिरूपायप्रणा१
वायनमोनमः रज्जौयथासर्पस्वरूपाश्रासोभातिनथाव्ययं नारकेविश्वरूपेण
भातिनस्मैनमोनमः विश्वस्याद्योवगायत्रीत्यजेतिपतिश्रुगवाः ॐकारायन
मोस्तस्मैॐकारायनमोनमः श्रारोपयेतिवाचाश्रीगायत्रीयहिदीक्ष्याॐका
रायनमस्तस्मैॐकारायनमोनमः २० स्तनराव त्तवराजंमहापुण्यं एव
लिवपंतिय नेमानवाविमानात्तेयातिमानिंसडुलंभा २१ नस्मात्सपठतिस

पं॰
म॰
११

दैवि मोहतमो वाञ्छासि विद्योयदि स्तवराजं महादेवो देव्यै शंभुरब्रवीत् इति
एव स्तम्भ वस्त्र ॥ः सेमा ः ॐनत्वानन्तगुरुः स्तुतउवाच ॐकारा
क्षरमालिकां मन्त्रमिमं वक्ष्यामि देहभृतां मोक्षप्राप्तिकरं विशेषसुखदं नि
त्यो नसर्वधामस्थितं पार्वत्यै त्रुरसेवितोत्रिकमलं शम्भुर्यथा भाषिते यो मंत्रो यति
पापनाशनकरो मोक्षाय संतिष्ठितः १ ॐकारं परमीशानं त्वमखिलं निगमा
र्थं तत्वाश्रदं सत्येन निर्मलमव्ययं निरुपमं निःशेषबीजाभिदं कार्याकारण
मात्मदेहममलं शोत्साहपूर्वं स्मरन् भेदाभेदविवर्जितं स्फुरति शिवोमानसः
ध्यायति २ आकारं करुणैकमूर्तिममलं कारुण्यपूर्णान्तरं कर्पूरशुभ्रो
प्यहं पूर्णं विमलं कलेवरसंपादकं कामाकामविभीतिभातिजमिकासिद्धरसो
मूलनं सिध्यत्तरसामलं शमं निशं विसंभजे सुंदरं ३ ॐकारं पिशानाश
नाशनकरं पीयूषमंत्रान्तरं सन्मोक्षप्रदचिंतनाय भजतां पीयूषवक्त्रं तत्सवं

११

वेदांवेदविभागप्रस्वरहस्यपासेयुक्तंविद्वज्जनैः कार्याकार्यविचारदंविधिमहं
ब्रह्माणमाद्यंभजेत् ४ मेकारंश्रुतिमानमेयविधुरंगेयंसदावेदिभिर्मेदोन्मा
द्गमशेषजेनहृत्पणामेदोंधकारापहं मेदांमटममन्त्रंरकलगणाकाकांतशि
वेशाकरं कर्पूरस्फटिकाभकांतिकलितंवर्णान्समेवंश्रयेभजे ५ विंडुविंडुश्चा
नैकधारमनिशांविंडुद्रवंविंडुगं विंडुब्रह्मविशेषशोभनमतिव्याहृतिदेहं
स्थूलं नित्यानित्यविवेकवस्तुसहितंनेकमौनिहृत्स्थिते कार्योद्धतेनकमेदेश
विवरंसौषुम्निकांतंभजे ६ नादेनादिनशास्त्रहृदयंरंगंशास्त्रैकवेद्यंस्थूलं
शास्त्रज्ञानविवादिवादिरसिकैः साक्षात्कृतंसर्वदा शान्तंशासनदिव्यरूपममृ
लं मौनस्थाहनैर्मेहृदं शान्तब्रह्मनिरस्तदोषममलंनिर्मोनमेवंश्रयेभजे ७ शान्तिं
शक्तिनिराशामीशनिलयंविश्वस्यनिर्मेदकं विश्वात्मनिविनाशजीवनकरं
विश्वाभिदंविश्वगं विश्वत्राणपरायणंविमलसत्त्वानुसंधाविज्ञंस्थितं सर्व

नित्यमशेषजेन्तु विविधं वोंकारमाद्यं भजे ८ धर्मा माया मममायाचीत्र देवनो विज
नोज्वला ॐकाररूपिणी देवी नित्यं वेदस्तु निर्मला ९ कलावेन कलारूपका
लाकलमकालके कल्याकल्पविशेषत्वमणवन्निर्मलं भजे १० शांतनिम
लमाकाशमवाङ्मनसगोचरं स्वानुभवैकवेद्यचपलमेवाद्वामितिस्मरेत ॥
स्कन्द उवाच ॐकाराद्यक्षमालिकामेवं यः पठते यदि ऐंद्रंसारस्वतं प्राप्य पर
मं तेपदमश्नुते १२ इ वा १ ला ३ सूर्णम् स्कन्द उवाच ॐ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि प्रणवब्रह्मणो द्विजाः अनुस्मरते मोक्षदाश्रीमत्त्वो याति ब्रजेति
प्रग्रेहेषे पञ्चस्य यथास्थितं बीजवत् सर्वभूतगणो दिव्यः प्रणवे संस्मरेदि
यति १ पृथ्वारजरहेविप्राविश्वस्थापितयाभवः आधारतो विभिन्नत्वं प्रण
वे संस्मरेद्यति २ यद्विवर्तं प्रपञ्चोयं येन जीवति सर्वतः यज्ञानां फलमाप्नो
ति प्रणवे संस्मरेद्यति ४ उपादानं महदादिव्ययमाद्यं गच्छमानसाः निष्क

लेविभुमात्मानंप्रणवेसंस्मरेद्यति ५ गायत्रीसप्तशीर्षाग:येनपतियतीश्वराः सा
ह्वात्माऽऽत्मस्वरूपेनप्रण० ६ गायत्र्यादीन्नृच्छन्दसां कलानाहंतिषोडशी यन्म(
भावान्महाभोगः प्र० ७ यस्मादेवंनवेदंस्यादेवरंजयघ्याकरणी यत्सनातोजगतात्मा
नाप्रण० ८ साक्षात्कल्पयमात्मानेनपश्यतियतीश्वराः जीवभेदंविश्वभावंप्रण०
९ अनादिप्रात्मकर्माणिशिवोस्त्वादिकान्यपि यस्मिन्नजंतिसाविज्ञेप्रण० १० य
न्प्रतिष्ठितोविप्राःसर्ववेदसमन्वयः नामपर्यायेणनवान्यत्प्रण० ११ स्वस्वाभिमतना
नीणायेवदंतिविवादिनः जगदादिमनादिनेप्रण० १२ वेदावेदंतियेनैकंयस्यजीव
स्यनोभिदा जीवोयोयस्यरेवंब्रह्मप्रण० १३ स्फुलिंगस्सरतिभ्यांविहितोयदेकाज्ञानासि
ह्वयेगायत्र्यादिपरिमाणंप्रण० १४ ब्रह्मादिविष्ण्वादिभेदेनयोभातिजगतांपतिः ब्रह्मा
द्यादिहितंप्राप्रणवेसंस्मरेद्यति १५ स्तनजवाय यश्मामनसंपश्येद्यतितिमनुस्मर
न्ति सोऽहंसारस्वतेनप्राप्यप्राप्तानेपरममश्नुते श्रुतंस्तस्यमहादेवयशस्यंवशोऽब्रवी

पं॰
प्र॰
१३

13

नु २ प्रणवप्रनुस्मृतिः सूतउवाच ॐकारं जेन प्रकानां जप्यानंगानि सर्वशः
स्तनेन सम्यग्उक्तानि ईश्वरेणैव पार्वती पार्वत्यंगानि सर्वाणि जप्यादिव्यानि सर्वशः
आनंदं परमं प्राप्य यथैनेनन्तिसत्तमाः २ स्तत्वेदमनुतिसाःहूलाः सतोवपरमेयगुः
आनंदं परमं प्राप्य यथैनेनन्तिसत्तमाः ३ स्तत्वेदमुनिसार्दूलाः सतो विपरमे यगुः
केविन्स्तनप्रशंसंनिवक्तु वालिगानपदे मेनिरेकेविदनेनतत्वानात्वतिसर्वदा के
चिद्यासस्यमहात्म्यमिदन्याहुरादरात् ४ अन्येप्योंकाररूपेणनिश्चिन्वंतिस्मस्त्
नज पठतस्तस्पंवनचयनल्लिखेन्नगायंतचबोधयंत ॐकारकल्पयतिहृदंसेव्
स्तनोक्तमीशोक्तमनंदितेनच ५ ६ ~~श्रात वलेव गीयो यः १~~ ॐप्रणवः परम
ब्रह्म प्रणवः परमं शिवः प्रणवः परमो विष्णो प्रणवः सर्वदेवताः १ अनयाऊ
त्तुः पुरस्त्वर्योवरित्वा नपार्वनीजपमालिका अभीष्टस्य महानंदइत्यवोधो ह्रवानु
किल कथंप्राप्यमहानंदंपार्वतीनेविधिवनदं आनंदं कीदृशंप्राप्य कथयप्रामो
तिवावद २ इत्युक्तोमुनिभिः स्तनस्तप्रकारसमभावन स्तनउवाच अथातःस

१३

प्रवक्ष्यामि यतीनां मुमुक्षूणां रसायनं ४ ॐकारगीतं यो गीतं गीता मुक्तिं प्रयच्छति यो
गीयते गीयमानो गायने स्थायने सदा ५ कदाचिद्वीश्वरी गौरी विजने सुखविस्तरे
गृहायो ह्यैमवत्यां च ध्यायेति ब्रह्मनारके ६ निर्गुणस्यात्मरूपेण तिष्ठति स्म सदा स्थु
तिः ध्याय ध्यायेसंस्थितानाथाः प्रणव ध्यानचेतसा ७ विश्वब्रह्ममयं सर्वमभिन्नं नि
र्विभेदकं यश्च पश्यात्मनपार्वत्या श्राविरास्त्वमहात्मकं ८ सर्वज्ञगं सर्वरूपं निर्मलं निष्क
पट्टवं सर्वज्ञानमयं नित्यं महावाचामगोचरं अद्वैतं मोक्षरूपं च प्रत्यक्रूपं ममेयके
चिद्रूपं मे घाहीनं च जीवेशादिभिदापदं १० यं पेवे हं शमानाय यदार्थ्यामाशुसादयः
स्वरासस्वैश्वर्यटनयो भेददर्शनगोचराः ११ तस्योर्द्ध्वशायोस्तद्वारणोनहं हिर्पयमागता
यथाय पश्यतिना नार्थ्यानविद्यायुक्तचेतसा १२ जीवोन्यईश्वरोध्यान्य इत्येवं वल्लहं हयः
विदेहमुगति वेला यो जीवन्मुक्तो वतायमः १३ ध्यानकाले स्थितिर्याहं कुनाहं खाव ॥
स्थितिस्सदा भर्तृभार्यादिभेदो वा गुरुशिष्यादिभिर्विना १४ वेदशास्त्राणि भेदो वा

श्री<br>पं<br>प्र<br>१४<br>15

नदानाभातिकिंचन एतद्विधानुसन्धानेमनोनाहंविवेकतः अदृष्टिनाशोवयेयद्वत्तुरज्ज
नाशेयथाकरणी एतस्मिन्नेवकालेतुप्राउरासीन्स्मुविस्मवाः लोकोपकारायदिव्या
यवागीस्तुयाशरीरिणी वाग्गु च भोभोदेविहानार्थोसित्रकल्पकारणपलेशना १७ न
हृतानन्तहृकार्यानहृजीवादिमेदिनाः नहृकामादिदोषेणाप्यस्मिन्परमेश्वरी १८
मज्ञयप्रभवोदेवप्राउसहृमहात्मनः एवप्रभावमजमानस्मात्मामेवसमजेयत् १-य
तीश्वरान्यगायत्रीत्यत्राभेदावलंबनी मामेवसर्वदासुहाजयंत्यालोवंयतिव मद
र्थंवापिमामेवसर्वमेदविनाकृतो गायत्रीमपिमाविंत्रीशिखोमन्त्रवकमेव २२ न्य
त्रासन्यस्यनध्योहमोदवाक्वाभवेदिति २१ कल्पान्तसमयेसाटहीरणो ब्रह्मचारिणा व
त्स्यानोयत्नीनांचयारायरणसमेफल सकमंडलदण्डनोयनीनामेवमजया २३ कल्प
साधारणमोकेश्वराणेवेनहेतुना सर्वेवमन्मयदेवीविश्वस्याश्चविलक्षणः निर्गुणो
निर्विकारोदन्त्वहूपसर्वेरूपवान् मनोस्मयचयत्किंचित्सर्वेवमपिकल्पितं २५ स

१४

साराभिमुखमामिव नगच्छामिनमामिव मूढानांनतथाभातिनत्रबोधायनचेतसां २६ अ
हमेवविलासेनबद्धोस्म्यस्मिसर्वगः मायाविवस्वयमेवंस्वस्रष्टानप्रविश्यवि २७ इदं
ज्ञात्वेजगत्यस्मात्पश्यन्येषसमपश्यति लोकभेदसमस्तिहिपश्यन्नात्मनाप्रतिवत्मना २८ के
नोपनिषद्देवीएवंसंवादकोमया इन्द्रादीनांप्रराजानांगर्वनिर्वापणायवै पारमार्थिक
दशायांतुनैवंपश्युपपद्यते एताहशंस्तथ्येतेलाभंमेदेहपातनः २९ एवमेवहियो
वेदलभंतेसोपिमोक्षिव नस्मात्सर्वप्रयत्नेनमदर्थेप्रविचारयेत् ३० श्रवणंकृत्वा
पिमन्वीतनिदिध्यासनमाचरेत् मदर्थोयत्रविस्तारोवर्णितोब्रह्मसत्तमैः ३१ सद्भा
वेयस्यपुसोस्तित्वयात्तस्यात्तद्रूपंभवेत् जीवन्मुक्तिध्यानकालेदेहपातेविशेषतः ३२
नतस्यजन्मतः एवाभेदेवासंभवस्तमे मुक्तिमुक्तः सर्वग्रागरूपशास्त्रपराङ्मुखाः
३३ अन्योजीवस्तथाब्रह्मप्रपंचोन्यइतीश्वरी नैवंपश्यतिमद्विज्ञायतेनाब्रह्मदृश्यमस्न

पं. प्र. १५
15

सर्वोपनिषदो देवी गुरुवाक्यं सनातनः स्वानुभूतिर्विचारश्च निर्माने यदि पार्वती १५
इत्युक्त्वा विरराम सा देवी वागशरीरिणी १६ ३ प्रण गी स मू ॐ ईश्वर उवाच गौ
रीदेवाक्यमाकर्ण्य प्राप्नुयं परमेश्वरी हृन्नानेमिम्मीशानो ज्ञापयामास शंकरः १ श्रु
त्वा वाक्यं तथा शंभुः सेनाषं परमेश्वरी निश्चयामास एवं तं विप्रान्प्यान्ते गिरिनाथौ वै २ ॐ
वेदः प्रणयं ध्यानं प्रणवाक्षरमेव शिवो तस्मात् यन्त्रवोकारं समानं तं च मनोस्वराः ३ वि
वागैवगायत्रीमंत्रस्त्रिव्यदर्शिना सवर्णा सर्वं च गुरुणा दिङ्नामजपं तथा ४ यतो
गायत्रीजपित्वा बध्या पापात्स्मारज्ञापकाः मंत्रजप्यस्तु नाथं सर्वो निरयगामिनः इत्येवोच
महेशो गीतो दिव्यां प्रणवनामिनी यो गायति सदा सद्भुः सो न स्मृतिं च विंदति ५ एवं तस्य
एवं तत्व वाच्य वेन लिखेन नाग्नेन बोधयेत ॐकारकल्पयति हृदसे ये स्वत्रमी शोक्ता
मतिंदिनं च ॥ ० ॥ इति प्रणवकल्पे चतुर्थोध्यायः ४ ॥ ॐ तत्सत् गुरुः ॥ शुभमस्तु ॥

ॐ
प्र॰प॰
१

ॐनमः शिवाय॥ ॐप्रणवः परंब्रह्म प्रणवः परंशिवः परमो विभुः प्रणवः सर्वदेवता
मन्त्र वा ऊचुः॥ सूत सूत महाप्राज्ञ द्वैपायन कृपालय सत्यवत्याः सुतात्सर्वं ज्ञातं वै
दिकलौकिकं १ अस्माकं कृपया ब्रूहि ओंकारं कवचं शुभं ॐकारं हृदयं पुण्यं ॐका
रोगसन्तु निसत्या २ ॐकारस्य नाम्नां दिव्यानां शतमष्टोत्तरं मुने ॐकारपंजरादीनि सर्वा
ण्युक्तानि न त्वया ४ श्रुएवैतानि मुनिश्रेष्ठैस्त्वं कृत्वार्थमुत्तमं वाञ्छाश्रावयं पुनः किं
चिदस्ति नो वदस्व तत्प्रभो ५ यच्छ्रुत्वा मुनिगौरीयश्चान्यलोके न विद्यते ॐकारस्य नाम्नां
साहस्रं भुक्तिमुक्तिफलप्रदं अस्माभ्यं वद लोकानां हितं कर्तुं महामते सकृत् श्रुत्वा
पठित्वा वा पुनर्जन्म न विद्यते॥ सूत उवाच॥ भो भो हे मुनयः श्रेष्ठा साधु पृष्टो महात्मभिः
यथा शंभुपुरा गौर्या मेघगंभीरया गिरा ८ प्रश्नेनानेन तल्पान पृष्टं केनचित् पुरा अ
तो वक्ष्यामि युष्माभ्यं यतो मुक्तिप्रदं भवेत् सत्पुत्कावक्तुमारेभे सूतपौराणिकः प्रभुः
ॐ अस्य श्रीप्रणवसहस्रनामस्तोत्रमहामंत्रस्य परंब्रह्म ऋषिः परमात्मा देवता अ १

उष्टुप्छंदः अंबीजं इंशक्तिः मंकीलकं मममोक्षार्थे जपे विनियोगः अकारोका
रमकारैर्मात्रासंज्ञैर्यातृकयादिषु अथध्यानं ओंकारं निगमैकवेद्यमनिशं नैगम्य
तत्वास्पदं चोत्पत्तिस्थितिनाशहेतुममलं विश्वस्य विश्वात्मकं विश्वत्राणपरायः।
णं स्तुतिशतैः संप्रोच्यमानं प्रभुं सत्यज्ञानमनंतमूर्तिममलं शुद्धात्मकं तं भजे १
इति ध्यानं एवं ध्यात्वा ततो नामानि प्रजपेत्सुधीः ओंकारस्तारकः सूक्ष्मः।
प्रणवः सर्वगोचरः लयमेकाक्षरं ह्रस्वं दितिकल्पातिहेतुके नित्योनिरवयोशु
द्धो निर्मलात्मा निराकृतिः निराधारः सदानंदः शाश्वतः परात्परः ३ अकारा।
त्मामकारात्मा बिंदुरूपी कलाधरः उकारात्मा महावेद्यो वेदवेद्यो जगद्गुरुः ४ वे
दस्तुहेदस्ततो चवेदमर्थस्वरूपगः वेदान्तवेद्यो सतुलः केवलन्मजराकृति ५ ख
रूपी खगवाहीच खगः खगानरः खगः खाधः खभूतः खगतः खगमः खगना
यकः खरूपी खगवाहीच खगः खगानरः खगः खधामः खजलः खालः खग

ग्रें
प्र. प.
२

वाहः खेगेश्वरः गंतागमयितागम्योगाढ्वनुगातिर्गमोगतिः मनसोगतिर्हंताब्र
ह्मानामुत्तमोत्तमः हेरंबोतिनादोचैर्हेरंबोपरान्तदनः ८ हेरंबनारकोगोहेरंबानाट
वाद्यवाद्नवानुचनः घंसोदघनिनविरूपोघनानांजलदायकः घंपाटञ्जस्थिरानेचा
स्थिराश्चिरत्नरःचितिः चिरानंतरश्रिनित्वर्वमेवानुवलनारूतिः वेवलखलवा
ल्पः छायावानुद्घाटनात्मकः छायाच्छायाप्रतिच्छायोजनस्कोमहामृतिः जा
लग्राह्योजालकर्ताजालीजालविनाशनः ११ जटिलोप्रतियोरेयोह्रस्वामाह
तमेवितः टंकवान्टंककर्तावरूकाकोवशुशानुगाः १२ डिंडुलोनिरवाहकः
कमटःएएमोचरः ङमरुधनिसानंदोदाभकानापराष्णुरवः १३ ङमेनरसमाप्य(
ध्वोञ्ञंभिकानांविडंवनः ढक्काकलकलाधानोणिमानुनमसंभृद्वः नामतस्पफ(
लंतल्पशायीविनारकः १४ कर्तव्यंतमगणंनामत्तारकानाथभूषणः स्थिराणवा(
द्भमेनानीटिशानानावारिशायातिः पीनवक्षोमहाबाहुहाहारकोशोपवीतवान सेना २

नामग्रणीः श्रीमान्नन्दिवेरूपरिचारकः बलीवकवचीवर्मीमतेभगवद्रूपवान् वंचकः
परिवंचीवक्रमोंऽजनकारकः पद्मोद्भूजोपजीवीवऋरगन्तः श्रुतकोऽग्रयो विमुक्तः।
पापहारीवसुतिद्योनीललोहितः १८ मिष्टान्नीष्टमः शुभः शत्रुघ्नाख्यावबलाशः
लोकादिपालकः कर्तास्वल्पदुर्वर्णपंचच्च अलाशानाथः सूक्ष्मदेहेतिसाहस्रसंघ।
नः सूक्ष्महस्तोमहापद्मप्रसंख्यापुत्रमंडलः सर्वोपहृत्तकामश्चनागरिश्रस्थसूना
यकः अत्रवाग्गोवातपाणोवर्षावासकरांबुजः २२ दृग्गाशाक्यादिवंदिग्ध्रुवशाखिन।
रकलेवरः जयैकशीलः सेनप्पुसमनाभिसपीतकः २३ यमादिकुशलोगोरी
दिवाराद्यैकरुष्टिरः पंचाविश्वप्राविश्वापिदिव्यवाहूर्तयवाटतया दृष्टवानवह।
नाथोशुभ्रोवीजादिदायकः अमोघक्रोविविनक्कोटदेवानाद्भूरयाज्ञगः २४ अ
निर्हितश्चवीवत्सलौलोपश्चालोपमुवव गरुमाणाः पार्णिशाघोसत्मंडर्मिमयल।
नः २६ शिवः शिवतमः शान्तावोरवोवसंवायराः यः गिरिपर्वतनायशशि

शि॰
स॰ प॰
३

विविष्टः पतिः पशो अप्रगल्भप्रगल्भश्च भवनायकोनमः वह्निनप्रमशोहतः
कर्त्तासंहननेमध्यगः स्थपतिःककुभश्चैववन्द्यःकल्पतजलिः स्तनोहंसोनिहं
ताचकपर्दीचपिनाकवान् ११ आयुधायायुधश्चैवकृतिवासाजितेन्द्रियः धा
नुधामीतिहंताचकैलासेहिमोस्थितः स्वर्णमुखिवितास्योभूक्कनचलनितंवगः
मणिमुक्तामयोद्भासीह्रावौकायोमहाद्रिभृक् १२ हृदयस्थनिवासस्सुहृदिभ्यः प
सुपवचसिकतस्थप्रवासश्चभवकृत्स्त्रादिनामवान् १३ भीमोभीमपराक्रान्तःवि
क्रान्तःसपराक्रमः स्मरःस्मरातिहंताचमन्युमान्मुनाशनः भामिनोभामवान्भामो
भ्रावोहितिमस्तकः आत्मदोषजालघ्नोव्याघ्रामयविनाशनः सस्वरूपोस्वभा
रूपोजगत्त्राणोपिवाचकः १५ आतस्थातनायस्वज्ञान्योज्ञात्यातिहस्वगः व
सन्तस्थितकिनामोदेवदन्तोविसमतः १६ अमणोश्रमणःश्रापःश्रापमाणप्र
लप्रदः कालःकलयिताकालःकालःकालकलापरः १७ पंचष्पातिश्मास्वै ३

षन्नाविश्वस्यपावनः सत्याद्रिनिलयाधारः काकुर्वाकाकुवागल ३८ एकाका
लविधाताचविश्वादिकद्रहिणः अग्रेवद्दोहूवप्पज्ञातमात्ममयस्करः ३९ काला
भावकलाकर्माक्षचाभावैकवेदनः यन्नुषासर्वमध्यस्थः साङ्गाभावैकगोचरः ४०
अंगीरश्चनयाद्धवावेघोबालरणमूर्धगः मुक्तानांचगतिर्द्वरणोउपहारोहरः ४१
कमुक्तकरस्वकीयबलहेतोविसंनिभः धर्मोधर्मेहरीयधर्मोधर्मपरायणः नि
त्योनित्योदरः दान्तोवेगवाननिताशनः भृगुपवान्भृगुपहृतःप्रतःभृगुरुहूतः ४२
रच्युतः ४३ अविष्णानविंतःऊर्ध्वःकीर्तिमान्कीर्तिदःकलः स्वाहाकारोवृषलका
रोद्धनकारःस्वधाभिधः भूतरूपनभूद्भूतोविवर्द्धोद्धनाशनः भुनिपितावितादी ४४
रोवह्निदेवोद्दिनेश्वरः ४५ तानकनारकेनुर्णातिमस्तर्गिमंत्रिनेत्रवान् तल्पेतल्प
हर्यनल्पत्रिलोकीदृणि नर्तोनार्येत्रिभुवनीतीर्णातीरंचतीरगः मतीरक्लीरगली
वतीदृगानूपीचतीक्षिमा ४६ आर्थोनर्थसमर्थश्वनीर्थयन्नूपीचतीर्थकः दायादोदेव

ॐ
प्र॰प॰
४

बालार्कलाभाटः परिहृजितं ४८ शापभुक्कुशापहंता बलामोदस्वगुणांबुधीः पत्नीधन।
दविश्रांतोधनदोधनन्नाशकः ४९ निष्ठुरोनारश्चापीवृनेतानाविकुजनमः नेको
नैकचरोनाथोनारायणपरःप्रभुः ५० नृपुरीनृपुत्रनेयंनरनारायणोत्तमो पाताश्र
णपितापेयंपिचन्साग्रहरीणिमा ५१ हरीणिहरीणिहरीणिमाचपुरेयमानसलालिता ।
पपीयमानयापद्मः पंचयज्ञमयः परः ५२ परमात्मापरेशानःपावनोयेपरात्परः
पंचबुद्धिमयःपंचप्राणादिमयःपरः ५३ प्राणांभृत्प्राणहृत्प्राणचेष्टितः पं
चभूतमयःपंचकरणश्चापवृंहितः ५४ प्रयानश्रेयतमःश्रेयःश्रेयसीश्रेयसीश्तः
पुरुषार्थःपुण्यशीलःपुरुषःपुरुषोत्तमः ५५ फलंफलस्पदातावफलानांपु।
नमोनमःविंबवान्मको विंबीचिविनीमानसोलसः ५६ वयिरोवयिरोवालोवा
लवस्योवलन्नवः पकोद्भुपीदशावलःपंचकोचाष्टकीपुमान् ५७ भगाश्चभगावा
नभलाःभारयंभलश्चमंडितः भवाश्चभवगापाटोभचोभुर्भुभिरेवतं ५८ भवालीभ ४

वविद्धेषोभूतनित्यः प्रचारिलः भाषाभाषपिताभाषांभावकृतस्याचविलमः ५८ ।
मेदोमलिनविद्धेषोमालीमालामकृत्कृतं मूर्तिमानः पुनर्वेघोमुनीहृंदोमुनीष
१ः ६० मरुमेरुज्वलमेरुमेरुज्वलनिषवितः मर्यादास्थापनाध्यहोमर्यादाप्रवि
भंजनः ६१ मान्योमानपितामान्योमानगोचरः यास्कोयुवायौवनाघोयुवती ।
भिः पुरस्कृतः ६२ वामिनीभोमिनीचैवभाद्रूपोभास्करच्छविः संपद्दमोमहात्मा
माभिद्रः संसिद्धकल्पनः ६३ सिद्धसंकल्पकल्याणांगलघुघानोमहामनः वा
मदेवोवसिष्ठपुत्रोपृः श्रेष्ठोमहेश्वरः संज्ञीचवर्णजोदिव्योभवंतिवादिवास्कृतः
कार्यकारणसंबानोनिदानंमूलकारणं ६४ अधिष्ठानंविषुमायोविवर्तोत्र
ह्मकेवलं अणिमामहिमावेनाप्ष्टिव्याप्ष्पुलधुः ६६ जीवोजेष्ठः प्राणप
तोकरुणोमैत्रिकोवुधः सर्वांजालप्रवांकनोप्राप्नुवोरुविमंडलः ६७ नृदो
नृदिरुविनिष्ठोरुरुरुपवर्जितः स्वरोहलास्वहलस्वस्पर्शोस्पोमातनयांतरः ।

ॐ
श्री.प.
५
5

विशोकश्च विमोहश्च यः स एव जगन्मयः एकोप्यनेकपीडाघ्नशतार्धं वशतां हरन्
सहस्रार्धं सहस्रं च चतुरङ्गोपसर्पकज्ञ पद्मनाभः सुराध्यक्षः पद्मगर्भः सुतापवान् १०
वासुदेवो जगन्मूर्तिः संधानहृततमः रहस्यपात्रगोप्यत्रसमद्भुतविस्मितम् ११
आश्चर्यमतिगम्भीरं जगद्बुद्बुदसागरः नवग्रहसमूहस्थो भवाम्भृतविनाशनः १२
संसारविषवीरुषभवक्षाश्विकमात्रिकः भवकर्मसमुद्धर्ताभवव्याघ्रवशंकरः १३
पद्ममित्रपद्मवंश्यजनातिक्षेत्रजगद्गुरुः कविर्मुनिः पाशभृद्यस्तत्त्वानस्थानविधायकः
१४ हरस्योर्ध्वतिलकस्यस्त्रप्रभ्रुकोपंतध्यानगः कौपीनकैरवंकारो नानाश्रमस्थ
वर्णकः उद्गीर्णसंगात्रंशात्रसेनांसगुरुवेष्टः अश्वमेधः कृतवस्यापोक्षकः ऋ।
तुसाक्षवः स्वपरात्मवस्तन्तन्त्रीश्रीव्रश्रावकहविः ब्रह्मतोनोविराट्स्वतन्तोमनु।
तानोगुरुहृतमः १७ सर्वज्ञानः सर्वयतो जगद्भृत्पुजगत्स्त्रियः जगद्वीचितरंगाणां।
आधारं परमं पदं १८ जगत्कल्लोलबाधोग्रपिंडंगरंक्रूरकटकः जगद्बलीम।

५

ह्रीबीजं जगत्कंदरासुक्त्रः सर्वोपनिषदाकंदं सल्लकंदसुकंदकः एकात्मोनायको।
धीमान्जंबुकेशो महानटः ८० न्यग्रोधोदुंबरोऽश्वत्थफल्गुस्थाणुरद्भुतः अति
गंभीरमहिमा चित्रशक्तिर्विविचित्रवान् ८१ विस्मितो विचित्रवैचित्र्यो मायाविमायया।
सूत्रा कपिलजंबुस्वविचित्रकूटो महारथः ८२ जगत्कर्त्रे पवित्राय पूर्वायपर।
मात्मने जगत्कर्त्रे जगते नमते वेतनमोनमः ८३ कालायकालकेतायका।
लकंदायतेनमे ८४ ओंमभानसेनसेकसेकसेनमोनमः किरीटिने सगरि
नेशूलिने चक्रिणे नमः ८५ शूलिने चैरण्डैंचन्द्रधायधत्तवाहिने हंसिने वटि
नेतस्मै चवत्वंब्रह्मराणे ८६ दिव्यायदिव्यगुरुषायपावनायैतिपावने राम
वरामदेहायपावनायपवित्रिणे ८७ नमो ब्रह्मणे परमेष्ठिने लक्ष्मीप।
तिहीपतेत्वं पाहिनाः पुरुषोत्तम ८८ सहस्रकृतभूयश्रुवदनपरमात्मने मंगले
जगतांनाथनयने विश्वपालकं ८९ आराधनंकरिष्यामि तवनाम्नसकस्य चित्

ॐ
प्र॰प॰
६
6

यस्यकस्यस्वरूपस्यजगद्रूपायतेनमः १० महादेवायदेवायनमउत्किंविधेमते सर्वे
स्वरायसर्वायअचिन्त्यविभवायच ११ अचिन्त्यायमहिम्नेतज्जगद्धात्रेनमोनमः सूत
उवाच प्राप्नोयेसर्वविज्ञानंलभ्यतेसर्वमेवहे १२ इतीदंप्रणवस्यास्यनाम्नांसहस्र।
मीरितं हन्तयेसर्वयज्ञानांसततंयेर्वणमते १३ लभ्यतेसर्वकामानांनिगृहन्नाद्य
ह्रीह्रते इतीदंप्रणवस्यास्यनाम्नांसहस्रमीरितं इतिब्रह्माण्डकल्पेपंचमोध्यायः ५
ॐतत्सत् ईश्वरउवाच ॐमित्येकाक्षरंब्रह्मतारकंप्रणवाभिधं ज्ञात्वानित्यंविशे
षेणध्यात्वाप्रोक्तंत्रिभिर्मैः १ ऋषिश्छन्दोदैवतंचशक्तिबीजंचसर्ववत् करन्यासंत।
थाचांगन्यासंकृत्वाजपेद्विजः २ ऋषिश्छन्दोस्यदमंत्रस्यप्रोक्तोदेवचविहिर्वरं ब्रह्म
मितिकेषांचिन्महादेवोनवादिनो ३ छन्दश्चदैवीगायत्रीपरमात्माधिदेवता बी
जमायंस्वरंविद्धिमंत्रस्यास्यमहामुने ४ उकारंचमकारंचविद्धिशक्तिसनातन।
नी न्यसेत्केशादिपादांतंकराभ्यांप्रणवंबुधः हस्तस्यकूर्परादूर्ध्वंवामहस्तेनसं। ६

स्पृशेत् हस्तयोरुभयोर्धीमानंगुलीनांचसंधिषु ६ अंगुष्ठादिकनिष्ठांतेविन्यसे-
दक्षरत्रयं पुनस्तु विन्यसेद्धीमानंगुलीनांचसंधिषु ७ अंगुष्ठानामिकाभ्यांतु नाभौ
विन्यस्यतारकं अंगुष्ठानजनीभ्यांतुप्रणवंहृदिविन्यसेत् ८ अंगुष्ठामध्यमाभ्यांतु
प्रणवंशिरसिन्यसेत् त्रिकृत्वाविन्यसेदेवंनाभौहृदिचमूर्द्धनि ९ भूःसत्यात्मनत्र-
त्सुत्काराद्धृदयायेतिमंत्रवित् नमस्कारांतहृदिन्यस्यतथाशिरसिविन्यसेत् १० प्रजा-
पत्यात्मनेशाहूभवः सूर्वमहात्मने शिरसेशाहूसंगुरुकस्वाहांतंमंत्रमुच्चरेत् ११ स्वस्तु-
र्यात्मनेस्तुकाशिरवायेवषडित्यपि शिरवायांविन्यसेन्मंत्रीजपमंत्रस्यसिद्धये १२
भूर्भुवःस्वरितिप्रोच्यपुनर्ब्रह्मात्मनेपिच कवचायहुमित्युक्त्वाकवचेविन्यसेत्पुनः
सत्यात्मनेइतिप्रोक्तेनणास्त्रायफटइत्यपि अस्त्रंचविन्यसेत्पार्श्वेमंत्रीमंत्रस्यसिद्धये
१४ पुनस्त्रप्रणवंव्यापिविधाटाचार्यपूर्वकं विन्यासत्र्यतिषःसाहायात्मनासर्व-
साहिणः १५ ओमित्येकाक्षरंब्रह्मन्प्राहुर्भूतंयथापुरा पुनस्त्रलोकमहात्म्यंत्रिया-

भूतस्समात्तथा १९ अकारं प्रथमं द्वितीयं उकारकं मकारं तृतीयं तद्वत् विद्धि वेद-
विदांवरं ऋषिरग्निरकारस्य गायत्री छंद उच्यते ब्रह्मा च देवता प्रोक्ता पीतो वर्णः प्रकीर्ति-
तः १८ अवस्था जाग्रदित्युक्ता भूत्या भूस्थानं प्रोच्यते मया उदात्तस्वरः स्मृतो वेद ऋग्वेद
उच्यते अग्निः कोणो गार्हपत्याग्निः समस्यात्मः प्रकीर्तितः रजोगुण इति ख्यातः तस्या वेद-
विदांवरः २० सृष्टिरर्थक्रिया सृष्टौ विनियोगस्य कीर्तितः ऋषिर्वायुरुकारस्य त्रिष्-
टुप् छंदः प्रकीर्तितः २१ देवता विष्णुरस्योक्ता विद्युद्वर्णः प्रकीर्तितः स्वप्नावस्था भवेद्य-
स्य भुवः स्थानं प्रकीर्तितः २२ अनुदात्तः स्वरः प्रोक्तः यजुर्वेद उदाहृतः दक्षिणाग्निः स-
माख्यातः संध्या माध्यंदिनी भवेत् २३ सत्वोगुण इति प्रोक्तः सर्वशास्त्रविशारदः
स्थितिरर्थक्रिया प्रोक्ता विनियोगस्य पालने ऋषिः सूर्यो मकारस्य जगती छंद उ-
च्यते ईश्वरो देवता प्रोक्तः श्वेतवर्णः प्रकीर्तितः सुषुप्ते स्यादवस्थास्य स्थानं स्वरिति
लक्षणः ब्राह्मणो ब्राह्मणस्यो वा ब्रह्मन् ब्रह्मविदांवरः वाच्यवाचकयोर्भावोपि ल- ७

त्वां वात्यापि च अनंतको यथा ब्रह्मा न तत्परानादिरेव हि एवमोंकारमाहात्म्यं

ज्ञात्वाचार्यप्रसादतः जितेंद्रियो जितक्रोधो वा सन्नतः स्वल्पिकाशनः पर्वतः प्रेन

हीतेनैव गृहायां वा शिवालये अन्येषु वृद्धिरम्येषु स्थानेषु प्रयतो मुने शाकमूलो दरस्तु

खो वापि शाकमूलफलाशनः भिक्षाहारो यवाचार्यो स्नात्वा शरणं वेदयेव कं ३: ११

णाम्यमनमंत्रगणं वा ध्यानजपेद्विजः लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं ततः सिद्धो भवत्ययं उपोष्य

ह्यणे जपापायमात्रं स्मृणान्नरः मंत्रमष्टमहत्वं तत्त्वज्ञाजानिति सिद्धो भवेत् १२ यस्तु ह्य

ष्टशाहस्रं जपमन्वहमाचरेत् नस्पष्टादष्टाभिर्मासैः प्रत्यक्षमप्रकाशयेत् १३ पा

लाशपुष्पहोमेन सर्वज्ञत्वमवाप्नुयात् अष्टद्रव्यसमस्तसिद्धोमान्द्राम्लेपस्थिरं भवे

त् १४ दूर्वाहोमादवाप्नोति दीर्घायुष्यमसंशयः अन्नाज्याहोमदाप्नोति मुने राज्य

द्विजोत्तमः १५ कन्याकामो लभेत्कन्यां लाजाहोमेन सुव्रतः वैराग्यकामो लभेत्

घृततोहोमतः ज्ञानं १६ जयार्थी जयमाप्नोति वह्निहोमादसंशयः श्रियार्थी

ॐ श्रियमाप्नोति बिल्वपत्रस्य होमतः २७ पुत्रकामो लभेत्पुत्रं जीवपुत्रस्य होमतः आरो
पु.प. ग्यकाममारोग्यं लभेत्तिलहोमतः २८ स्नात्वा जितेन्द्रियः शुद्धो लक्षमेकं जपेद्द्विजः
८ ब्रह्महत्याकृतं पापं हस्यन शान्तितत्क्षणात् ३१ स्नात्वा जलोपरि स्थित्वा लक्षमेकं ज
पेन्नृपः सर्वान्सेनरोषेन रहस्येन विमुच्यते स्नात्वा नित्यं जितक्रोधो रहिताम्र(
तिसन्निधौ २ सुरापानकृतात्पापाद्रहस्यमुच्यते शिवे ४१ स्नात्वा मौनी शिवस्या(
ग्रे लक्षमेकं जपेत्तु यः १ जपं लक्ष्यं च मुच्यते तु स्यान्नु कृतकल्मषः यस्तु लक्षं जपेन्नित्यं
देवदेवस्य सन्निधौ उपपातकसंघातान्मुच्यते रहस्यसंस्थितान् ४२ अष्टोत्तरशतं जपे(
देवं दृष्ट्वा मौनी जितेन्द्रियः सर्वपातकदोषेण मुच्यते पाठेन च यः यस्तु लक्षत्रयं स्ना
त्वा स्वतन्त्रप्रतिवत्सरं यो जपेत्सर्वदोषेणाप्रसिद्धेनापि मुच्यते गुरुमैथुनतो राज्ञो
यदि प्रस्खलितो यतिः स्नात्वाष्टोत्तरमाहस्येन सर्वदोषान्निवर्तते यदि प्रस्खलि
तो भिक्षौ रिन्द्रियं बुद्धिपूर्वकं ब्राह्मण्यामप्रसिद्धं चेत्स्नात्वा मौनी जितेन्द्रियः लक्ष ८

मेकंजपेत्सान्नाह्वेवदेवस्यसन्निधौ मुच्यतेमुनिशार्दूलाहोदोषेणानेनभिक्षुकः द्वा॰
त्रियायांलक्षमेकंवहूशोनश्रयामया वैशाखांलक्षमर्घंचसूत्राणामयुतंद्वयं ब्रह्म
चारीवनस्थोऽस्ययथाभिहितलक्षाचरेत् प्रायश्चित्तप्रयुक्तंतदिदमाचरेन्नही प्रण
वाद्याश्चयेवेदाःप्रणवेपर्यवस्थिताः अतःप्रणवनिष्ठानांनजप्यंविद्यतेक्वचित्
अहोप्रणवमाहात्म्यमप्यावक्तुंनशक्यते सर्वावस्थागतोवापियुक्तोवासर्वपातकैः
मुच्यतेसर्वदोषेभ्यःप्रणवाभ्यासतत्परः व्रतानिसर्वदानानितपांसिसुबहूनिच॰
वेदाभ्यासश्चयज्ञाश्चतीर्थयात्रातथैवच अन्यानियानिकर्माणिविहितानिश्रु॰
तौस्मृतौ अस्याभ्यासेनतत्सर्वंतसमवाप्नुवत बहुनोक्तेनकिंब्रह्मन्वदामितव
सादरं प्रणवेननित्ययुक्तस्यनभयंविद्यतेक्वचित् प्रणवोह्यपरंब्रह्मप्रणवःपरम
पदं ओंकारेणप्लवेनैवसंतराब्धिंतरेद्द्विजः प्रणवेनप्रदीपेनजन्मेस्वात्मानंपश्यति
वर्णाश्रमपरिभ्रष्टायेनशास्त्रष्टचेतसा नैमिषापाणींवंतीतोज्ञानलब्धाशिवाप्रदः

ॐ प्र. प. ५

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन समाहं सर्वदाशुने ॥ अस्याभ्यासेन चात्मानं माश्रयेत मृशांत्यजः ॥ ४०

इति श्री शिवपुराणे वशिष्ठलिंगेशासंवादे श्रगणवसहस्रनामस्तोत्रं संपूर्णम् ॥ ॥

शुभम् ॥ शुभम् ॥ संवत् ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ शुभम् ॥ शुभम् ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

१९८५

५